

DOI: 10.62829/VNHN.387.103.108

PHỤC DỰNG TRÒ CHẠY CHỮ NÉT ĐẶC SẮC CỦA LỄ HỘI ĐỀN LÊ

✎ TS. Trương Ngọc Tuấn

Ban Quản lý Di tích Thái miếu nhà Hậu Lê

✎ ThS. Lê Thị Hòa

Trường Đại học Hồng Đức

● **TÓM TẮT:** Bài viết phân tích giá trị lịch sử, văn hóa và nghệ thuật của trò chạy chữ – một trò diễn dân gian đặc sắc trong Lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê (Đền Lê, Thanh Hóa). Trên cơ sở khảo cứu tư liệu lịch sử, khảo sát thực trạng và đối chiếu với các hình thức chạy chữ còn được bảo tồn tại một số địa phương, bài viết làm rõ ý nghĩa của trò diễn trong việc tôn vinh truyền thống yêu nước, tinh thần thượng võ và khát vọng thái bình của dân tộc. Đồng thời, bài viết chỉ ra những nguyên nhân dẫn đến sự mai một của trò chạy chữ trong lễ hội hiện nay, từ đó đề xuất các giải pháp phục dựng gắn với bảo tồn không gian di tích, huy động sự tham gia của cộng đồng, hoàn thiện cơ chế quản lý và bảo đảm giữ gìn những giá trị cốt lõi của di sản. Kết quả nghiên cứu góp phần cung cấp cơ sở khoa học cho công tác bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa phi vật thể gắn với lễ hội truyền thống ở Thanh Hóa nói riêng và Việt Nam nói chung.

● **Từ khóa:** Trò chạy chữ; lễ hội Đền Lê; Thái miếu nhà Hậu Lê; di sản văn hóa phi vật thể; phục dựng lễ hội; trò diễn dân gian; Thanh Hóa.

● **ABSTRACT:** This paper examines the historical, cultural, and artistic values of the Running Characters performance (Trò Chạy Chữ), a distinctive traditional folk performance featured in the festival of the Later Lê Dynasty Temple (Thái Miếu Nhà Hậu Lê, also known as Lê Temple) in Thanh Hóa Province, Vietnam. Drawing upon historical documents, field observations, and comparative analysis with similar Running Characters performances preserved in other localities, the study highlights the significance of this folk performance in honoring the nation's patriotic tradition, martial spirit, and aspiration for peace and prosperity. The paper also identifies the factors contributing to the gradual decline of the performance in contemporary festivals and proposes practical solutions for its restoration, including the preservation of the heritage space, enhancement of community participation, improvement of management mechanisms, and safeguarding of its core traditional values. The findings provide a scientific basis for the conservation and promotion of intangible cultural heritage associated with traditional festivals in Thanh Hóa in particular and Vietnam in general.

● **Keywords:** Running Characters performance; Lê Temple Festival; Later Lê Dynasty Temple; intangible cultural heritage; festival restoration; folk performance; Thanh Hóa.

Ngày nhận bài: 28/7/2026 Ngày bình duyệt: 07/8/2026 - Ngày duyệt đăng: 10/8/2026

ĐẶT VẤN ĐỀ

Thái miếu nhà Hậu Lê hay còn được gọi là Đền Lê, là một trong những di tích văn hóa, lịch sử trọng điểm của thành phố Thanh Hóa. Di tích này do nhà Nguyễn ra lệnh xây dựng vào đầu thế kỷ XIX để tưởng nhớ vương triều nhà Hậu Lê trên đất Thanh Hóa. Cùng với di tích là lễ hội được tổ chức “xuân thu nhị kỳ” vào 2 dịp đầu xuân và ngày giỗ của vua Lê Thái Tổ (tháng 8 âm lịch hàng năm). Đi liền với các hoạt động tế lễ mang tính chất cung đình, tại lễ hội còn diễn ra nhiều trò chơi, trò diễn độc đáo, trong đó trò chạy chữ là một trong những trò diễn đặc sắc thể hiện tinh thần đoàn kết, tinh thần thượng võ, truyền thống chống giặc ngoại xâm của nhân dân ta. Tuy nhiên, hiện nay do nhiều khó khăn về không gian tổ chức lễ hội, xu thế hiện đại hoá nên nhiều hoạt động của lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê đã bị mai một và thất truyền. Cần có những giải pháp để phục dựng các hoạt động của lễ hội trong đó có các trò chơi, trò diễn như trò chạy chữ để gìn giữ và phát huy giá trị của một địa danh di tích nổi tiếng của thành phố Thanh Hoá.

1. Khái quát về lễ hội đền Lê

Khi vương triều Nguyễn được thiết lập, ngay từ đầu triều Nguyễn đã cho xây dựng ở Bồ Vệ (thuộc tổng Thọ Hạc, huyện Đông Sơn – nay là thành phố Thanh Hóa) điện Hoàng Đức thờ các vua triều Hậu Lê. Nơi đây nhà Nguyễn cũng đã cho tổ chức lễ hội vào các dịp “Xuân Thu nhị kỳ” với nghi thức lớn do quan đầu tỉnh chủ lễ. Cùng với nghi thức tế lễ và vũ nhạc theo lối cung đình còn có các hình thức diễn xướng dân gian như trò chạy chữ “*thiên hạ thái bình*”, vật cù, kéo co, chọi gà của nhân dân các làng xung quanh Bồ Vệ. Sự tham gia của nhân dân trong các kỳ lễ hội ở đây đã làm cho lễ hội mang tính dân gian.

Theo các tài liệu tổng hợp được, mỗi năm cứ đến ngày 21 tháng 8, nhân dân Thái Bằng, quê hương Lê Lai đem lễ vật tới Bồ Vệ để làm giỗ Lê Lai. Ngày 22 âm lịch là

ngày đại tế giỗ Lê Lợi, mờ sáng ngày 22, kỳ lão chức dịch làng Bồ Vệ túc trực ở đầu làng (ngã ba Mật Sơn) cùng với phường bát âm và đồng văn, ở đây có đặt hương án để đón các quan, chung quanh có cấm cờ quạt, tán lọng... Khi các quan đầu tỉnh: Tổng Đốc, An Sát, Bồ Chánh cùng các quan khách và người tùy tùng đi cáng đến đây thì các kỳ lão, chức dịch bái lạy, đón rước. Đám rước các quan trống giong, cờ mở tung bừng tiến về đền Lê. Nhân dân đứng hai bên đường chiêm ngưỡng, nô nức vui như hội. Các quan tỉnh được rước đến Tả vu để chuẩn bị vào Đại tế.

Vào dịp lễ hội đền Lê, xưa kia, sau khi tế lễ xong, làng Bồ Vệ tổ chức vui chơi, hội hè. Trước hết, làng mời một số làng lân cận như: Mật Sơn, Vĩnh Yên, Đa Sĩ, Quảng Xá tới dự hội. Các làng này nhận lời mời, cử những trai tráng khỏe mạnh, ăn mặc tề chỉnh, chít khăn thắt lưng... để rước kiệu Thành hoàng làng mình đến Bồ Vệ dự hội. Lễ hội đền Lê có truyền thống biểu diễn vũ nhạc “*Bình Ngô phá trận*”, chơi trò Vật Cù, diễn trò Kéo Chữ.

Vũ nhạc “*Bình Ngô phá trận*” là loại nhã nhạc cung đình chỉ biểu diễn trong đại lễ “Trước kia Thái Tổ dùng vũ công định thiên hạ, Thái Tôn nhớ lại công trước, làm khúc nhạc múa Bình Ngô” (Đại việt sử ký toàn thư).

Trò kéo chữ: Đó là trò chạy để xếp thành các chữ Hán: “*Thường xuân đồng lạc*” hay “*Thiên hạ thái bình*”. Các con trò có đến hàng trăm người (con trai) ăn mặc đồng phục theo màu sắc quy định cho từng chữ, chạy theo từng nét chữ đã được vạch sẵn để xếp thành chữ cho nên còn gọi là trò chạy chữ.

Sau khi biểu diễn “*Bình Ngô phá trận*” và chơi trò “*chạy chữ*” là đến hội tung cù. Cù là một quả cầu bện bằng rơm có giẻ bọc ngoài và phết sơn. Có khi dùng một quả dừa không có nước. Giữa sân, trồng một cây tre cao, có thanh ngang treo một cái giỏ quần lụa đẹp. Một người ngồi sẵn dưới gốc tre,

cầm dây nối với thanh ngang trên, giật đi giật lại cho chiếc giỏ luôn ở thế rung ri nh. Chiêng trống và nhạc ngựa vang lên. Người đầu thì tung quả cầu lên cao và tất cả đám đông xông vào hứng cướp cù. Cù rơi vào tay ai, người đó phải tìm cách tung tót vào giỏ đeo trên đầu ngọn tre. Cướp cù là một dịp cho các lực sĩ thi tài nhanh nhẹn, dẻo dai, hùng dũng. Cuộc chơi kéo dài cho đến khi quả cầu lọt vào cái giỏ đang lắc lư trên ngọn tre thì hội tung cù chấm dứt.

Có người cho rằng tung cù ở lễ hội đền Lê là đề cao tinh thần thượng võ, thể thao, thể hiện tín ngưỡng dân gian cầu cho mưa thuận gió hòa, nhân khang vật thịnh. Cũng có người cho rằng đây là cách tượng trưng cho sự chiến thắng của quân và dân Lam Sơn, tung đầu tướng giặc Ngô.

Đến hiện nay, lễ hội đền Lê vẫn tiếp tục được tổ chức hàng năm, tuy nhiên quy mô và các hoạt động của lễ hội không còn giữ được tinh thần của lễ hội năm xưa. Khi nhà Nguyễn cho xây dựng và tổ chức lễ hội tại Đền Lê, yêu cầu các nghi thức lớn phải do các quan đầu tỉnh (Tổng Đốc, Án Sát, Bố Chánh) chủ trì và các hoạt động tế lễ mang tính chất cung đình như vua Gia Long đã nói *“Giữ việc thờ cúng Thái Miếu nhà Lê là một trọng điểm của triều đình”*. Trước đây, nghi thức tế lễ tại Thái miếu nhà Hậu Lê do một đội tế (từ năm 2012 trở về trước) điều do các đội tế Nữ quan thực hiện. Kể từ năm 2013, UBND thành phố chỉ đạo tế Nam quan. Các đội tế được mời từ Phú Khê (xã Hoàng Phú) hoặc Thiệu Dương (phường Hàm Rồng) nhưng đều thực hiện nghi thức tế truyền thống dân gian chứ chưa theo nghi thức tế cung đình.

Phần hội nghèo nàn, tẻ nhạt. Ngoài việc thất truyền vũ nhạc cung đình Bình Ngô phá trận thì các trò diễn dân gian truyền thống như: kéo chữ, vật cù...cũng vắng bóng trong các dịp lễ hội. Đây là một trong những nguyên nhân khiến lễ hội không hấp dẫn, thu hút được công chúng, số lượng du khách đến với lễ hội còn hạn chế.

Nhiều năm qua, người dân quanh khu vực Đền Lê ít quan tâm đến các hoạt động lễ hội. Họ không còn thể hiện vai trò chủ thể mà có tham dự cũng như khán giả đến xem. Chính những điều này đã khiến cho nghi thức tế lễ và lễ hội tại Thái miếu nhà Hậu Lê trở nên mờ nhạt và đơn điệu, không tương xứng với quy mô và giá trị truyền thống của một trong những di tích trọng điểm của tỉnh liên quan đến triều đại nhà Hậu Lê. Do vậy, cần có những giải pháp để phục dựng lại nghi thức tế lễ theo hướng cung đình hóa và phục dựng hoạt động lễ hội dân gian gắn liền với người dân tại Thái miếu nhà Hậu Lê.

2. Trò chạy chữ

Trò chạy chữ hay còn gọi là trò kéo chữ là một trong những trò diễn nổi bật nhất của lễ hội đền Lê (Thái miếu nhà Hậu Lê, Đông Vệ, phường Hạc Thành) và lễ hội làng Vệ Yên (Quảng Thắng – phường Đông Quang). Trò chạy chữ “Thiên hạ thái bình” đã từ lâu đã là một đặc sắc của lễ hội làng Vệ Yên (xã Quảng Thắng, Tp Thanh Hóa), đây vốn là làng nông nghiệp nhưng có truyền thống thượng võ, tại đây trong lịch sử của làng nhiều người đã tham gia đội quân của Lê Lợi chống quân Minh xâm lược và tham gia phò Lê diệt Mạc (thời Lê Trung Hưng).

Vào những ngày đầu năm từ mùng 5 đến mùng 8 tháng Giêng, dân làng Vệ Yên (Quảng Thắng) thường tổ chức lễ hội đền thờ Nguyễn Phục, đây là lễ tri ân người có công khai khẩn đất đai, lập làng mở ấp. Trong lễ hội không thể thiếu trò Chạy chữ “Thiên - Hạ - Thái - Bình”. Lễ hội được tổ chức trên một cánh đồng trước sân đình, người ta bố trí một khu đất rộng vuông vắn độ nửa sào và đem vôi rắc vào đó thành 4 chữ Hán “Thiên - Hạ - Thái - Bình”. Trai tráng tập trung chia làm 2 phe: Phe ta và phe quân Ngô. Tất cả sắp hàng trước bái đường, cúi lạy 4 lạy, được uống mỗi người một chén rượu. Sau đó, sắp hàng chạy đứng trên nét vôi của mỗi chữ đã vẽ. Trò Chạy chữ tiến hành đồng thời với việc cù tiên chỉ

và các kỳ mục lên đèn vua Lê cách bãi này độ một cây số để đốt hương, rước thần về dự lễ. Phải chuẩn bị sao cho ăn khớp, khi đoàn lực sĩ chạy vừa hết chữ hết vòng thì kiệu nghênh thần cũng vừa về đến nơi. Hai đoàn lực sĩ bắt đầu dàn thế trận đánh nhau. Chủ yếu là hai viên chỉ huy giáp chiến, phía sau là cả đoàn lực sĩ hò reo, múa cờ, múa giáo mác. Bao giờ quân Ngô cũng phải thua, bỏ chạy, quân ta đuổi sát lá cờ, dón trận lại và quay về ô chữ “Thiên - Hạ - Thái - Bình”. Đây là một trong những trò diễn đề cao, tụng xưng công đức của vua Lê Thái Tổ.

Thực tế, không phải chỉ có lễ hội đèn Lê và làng Vệ Yên là có trò diễn chạy chữ “Thiên hạ thái bình” mà trò diễn này đã được trình diễn trong nhiều lễ hội lớn khác tại nhiều địa phương, điển hình như tại Nam Định có Lễ hội Phủ Dầy (Vụ Bản) và lễ hội truyền thống đình làng Đồng Côi còn lưu giữ được nghệ thuật kéo chữ đặc sắc, giàu nghệ thuật, mang tính cộng đồng cao, thể hiện tinh thần thượng võ của cha ông, hay tại Nhân Trạch (Bố Trạch – Quảng Bình) tại các lễ hội của địa phương múa chạy chữ là một phần không thể thiếu, tạo nên nét độc đáo riêng có của xã biển Nhân Trạch...

Tại Nhân Trạch (Quảng Bình), múa chạy chữ còn được gọi là múa động đăng là nghi thức không thể thiếu trước khi tiến hành phần lễ trong bất kỳ một lễ hội nào của Nhân Trạch. Hiểu một cách nôm na, múa chạy chữ tức là các thành viên tham gia sẽ vừa múa, vừa sắp xếp thành các chữ Hán “Thiên-Hạ-Thái-Bình”. Mục đích của múa chạy chữ là để hầu ngài (thần ngư), hướng về biển và mang nặng tâm linh biển, đồng thời thể hiện tính cộng đồng, sự kết nối gắn bó giữa những người dân vùng biển. Đặc biệt, múa chạy chữ không chỉ cầu cho riêng làng biển Nhân Trạch, mà cho cả “thiên hạ”, đất nước đều được yên bình, cuộc sống ấm no, hạnh phúc.

Tại làng Đồng Côi (Nam Định), trò kéo chữ thể hiện sự biết ơn của con cháu trong làng đối với bậc tiền nhân lập nên

làng và chứa đựng khát vọng của người dân về một cuộc sống ấm no hạnh phúc. Tất cả những người tham gia kéo chữ được gọi là quan viên hội tự, trong đó bộ khung gồm 16 người được chia thành 8 hàng với người đầu là cầm đao, người cuối cầm cờ. Ngoài 2 người cầm đao và cầm cờ, ở giữa các hàng là 10 thanh niên mặc quần áo quân sĩ, đầu đội nón, tay cầm gậy buộc dây trang trí. Tổng cộng 8 hàng sẽ có 96 người tham gia kéo chữ. Trực tiếp điều khiển màn kéo chữ là hội đồng gồm tổng cờ cầm cờ lệnh, phó tổng cờ cầm trống kiệu cổ, một người điều khiển bằng loa, một người cầm chông cái, 2 người cầm cờ lệnh điều chỉnh hàng quân và một số người đứng đầu các nét chữ khi kéo. Để kéo chữ thành công, trước đó nửa tháng ban huấn luyện và 16 người đóng vai trò bộ khung đã phải tập luyện. Tùy theo nội dung kéo chữ của từng năm như “*Thiên hạ thái bình*”, “*Dĩ dân vi bản*”, “*Vạn phúc du đồng*”... mà trong tập luyện có phân công nhiệm vụ từng người. Kéo chữ gồm 3 chương, trong đó chương 1 là làm lễ bái tiền nhân. Tổng cờ sẽ dẫn quân vòng quanh hồ trước đình rồi vào sân đình dàn thành 8 hàng ngang làm lễ bái Quý Minh Anh Thông Đại Vương. Sau đó, tổng cờ lại dẫn quân vòng quanh hồ dẫn vào sân đình dàn cảnh bỏ đồn 4 cửa: tiền, hậu, tả, hữu tượng trưng là hình thức đóng một đồn quân. Bốn cửa do các đội trưởng phụ trách ghéch mũi đại đao thành cửa, 4 góc đồn có 4 lá cờ tượng trưng cho 4 đài quan sát, tổng cờ ngồi giữa đồn canh chỉ huy. Trống sẽ điểm tiếng tượng trưng cho các canh trong đêm, đến 5 tiếng trống tức là canh 5 thì đánh trống hồi trào đưa 8 hàng quân về vị trí tập hợp. Chương 2 là kéo chữ, tổng cờ sẽ kéo quân ra vòng quanh hồ rồi vào sân, đến đầu chữ nào sẽ chỉ cờ để 16 người đóng vai trò bộ khung đứng. Quân sĩ sẽ đứng theo 16 người đó để tạo thành nét chữ. Trong quá trình kéo chữ, người chỉ huy sẽ đọc trên loa ý nghĩa của chữ được kéo cho nhân dân được biết. Khi kéo chữ xong, loa đài sẽ hô tất cả những người tham gia ngồi xuống và đặt

gậy xuống đất. Lúc này, chủ hội là người cao tuổi nhất trong làng sẽ đi duyệt chữ và ban thưởng. Sau đó, tổng cờ lại dẫn quân vòng quanh hồ vào sân đình kéo các chữ tiếp theo. Khi chữ cuối cùng kéo kết thúc, tiếng trống, chiêng vang dậy trong tiếng hô to 4 chữ vừa xếp. Chương 3, tất cả những người tham gia kéo chữ lúc này theo điều khiển của tổng cờ sẽ xếp thành 4 xoáy ốc nhỏ và một xoáy ốc lớn ở giữa gọi là ngũ nhạc (5 ngọn núi lớn) với ý nghĩa núi non hùng vĩ. Ngoài ra xoáy ốc còn tượng trưng cho ngũ dinh là 5 doanh trại gồm tiền doanh, hậu doanh, tả doanh, hữu doanh và trung doanh. Cái khó của xoáy ốc là khi đi vào, người tổng cờ dẫn quân xoáy theo chiều kim đồng hồ đồng thời phải tạo lối để thoát ra ngoài, tránh không cho quân sĩ lẫn vào nhau. Khi tạo các xoáy ốc xong, tổng cờ sẽ dẫn quân để tháo ốc theo chiều ngược lại rồi xếp quân thành 8 hàng ngang để tạ ơn Thành hoàng làng, kết thúc màn kéo chữ.

Nhìn chung, trò chạy chữ là một trong những trò diễn đặc sắc của nhiều lễ hội trong cả nước. Trò diễn nay không chỉ là sản phẩm mang tính vận động đặc trưng mà còn biểu hiện tinh thần xuất phát từ trong lao động sản xuất, bảo vệ đất nước, chống giặc ngoại xâm của người Việt xưa.

Hiện nay, lễ hội ở nhiều địa phương được xã hội hóa đã bỏ khá nhiều trò chơi dân gian thay bằng những trò chơi, giải trí hiện đại. Nhiều trò chơi dân gian đang dần mai một và không còn hiện diện trong các lễ hội truyền thống. Trò chơi dân gian cứ lùi khuất dần về quá khứ không phải vì nó cổ và kém hấp dẫn mà cái chính là do chưa được quan tâm phục hồi và phát huy trong cuộc sống hiện đại.

Tại Thanh Hóa, trò kéo chữ “Thiên hạ thái bình” cũng đã được phục dựng lại và được trình diễn trong lễ hội Lam Kinh (Thọ Xuân) thay thế cho 2 vũ nhạc đã thất truyền là Bình Ngô phá trận và Chư hầu lai triều, đây chính là một trong những kênh tham khảo quan trọng để đề xuất các giải pháp

phục dựng trò chạy chữ trong lễ hội tại Thái miếu nhà Hậu Lê.

3. Giải pháp phục dựng trò chạy chữ trong lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê

Trò chơi chạy chữ là một trong những trò diễn trung tâm của lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê, đòi hỏi số lượng người tham gia lớn, không gian tổ chức phải rộng rãi mà tại Thái miếu nhà Hậu Lê hiện nay diện tích không gian của Đền (bao gồm không gian thờ cúng và cảnh quan xung quan) còn đang hạn chế, phần sân trước Đền nếu lập sân khấu thờ tự thì sẽ không còn chỗ để tổ chức các hoạt động trò diễn dân gian nhất là trò chạy chữ “*Thiên hạ Thái bình*”.

Giải pháp đầu tiên cần áp dụng khi phục dựng trò chạy chữ nói riêng và các trò diễn dân gian trong lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê là đẩy nhanh tiến độ cho dự án bảo tồn, tôn tạo Khu di tích lịch sử Thái Miếu Nhà Hậu Lê, theo hợp đồng BT được điều chỉnh từ 2017-2020 thành 2019-2021. Dự án được thông qua vào năm 2018 với hình thức lựa chọn nhà đầu tư là “chỉ định thầu” - Liên danh Công ty cổ phần Tập đoàn xây dựng Miền Trung và Công ty cổ phần xây dựng phát triển Hòa Bình là nhà đầu tư trúng thầu. Mục đích là bảo tồn, tôn tạo nhằm hoàn thành dự án theo quy hoạch được duyệt. Bảo tồn giá trị di sản văn hóa, hoàn thiện không gian kiến trúc khu di tích. Góp phần gìn giữ bản sắc văn hóa dân tộc, giáo dục truyền thống yêu nước cho nhân dân. Đồng thời để đảm bảo mỹ quan đô thị, tạo không gian, kiến trúc khu vực phía trước khu di tích, đáp ứng nhu cầu thăm quan, tín ngưỡng của nhân dân.

Việc thực hiện đúng tiến độ Dự án bảo tồn, tôn tạo Thái miếu nhà Hậu Lê sẽ có đóng góp quan trọng trong việc trả lại cảnh quan, không gian cho ngôi đền, từ đó khi triển khai các kế hoạch tổ chức các hoạt động trong lễ hội như tổ chức hoạt động tế lễ và nhất là hoạt động vui chơi của phần “hội” sẽ được thực hiện thuận lợi hơn.

Trò chạy chữ trong lễ hội Thái miếu

nhà Hậu Lê là một trò diễn dân gian cần sự tham gia của rất đông người còn gọi là các “con trò”. Trong các lễ hội đền Lê được tổ chức thời xưa đã quy định “con trò” trong trò chạy chữ phải là các thanh niên, trai tráng khoẻ mạnh đóng vai các tráng sĩ. Đến nay, một trong những khó khăn lớn nhất khi đề xuất phục dựng lại trò chạy chữ trong Thái miếu nhà Hậu Lê chính là thiếu nhân lực thực hiện, cần có những phương án thiết kế số người tham gia trò chạy chữ cho thích hợp với nguồn nhân lực vốn có, động viên sự tham gia của nhân dân tại địa bàn vệ tinh gần Thái miếu nhà Hậu Lê.

Muốn phục hồi trò chơi dân gian nói chung, trò chơi chạy chữ nói riêng trước hết cần sự quan tâm của các cấp chính quyền với nhận thức công việc này góp phần chấn hưng văn hóa dân tộc, nâng cao đời sống văn hóa tinh thần của nhân dân. Sự chỉ đạo của các cấp chính quyền sẽ tạo ra hành lang pháp lý quan trọng, thuận lợi cho việc phục dựng các hoạt động trong lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê.

Định hướng phục dựng trò chạy chữ trong lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê phải hướng tới phục dựng và bảo tồn trò diễn nhưng không tách rời giá trị. Trò diễn dân gian là một loại hình nghệ thuật được hình

thành từ xa xưa và phát triển theo thời gian. Xuất phát từ cuộc sống của người dân lao động “một nắng hai sương”, vốn dĩ chỉ quay quanh làng xã, họ cần có một cách thức, phương tiện giải trí trong cuộc sống thường ngày hay qua các lễ hội nhằm xua tan nỗi vất vả cực nhọc. Trò chạy chữ trong Lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê không chỉ là một hình thức giải trí của người dân mà còn thể hiện tinh thần yêu nước, truyền thống chống giặc ngoại xâm ngoan cường của bao thế hệ người dân Việt Nam nói chung, nhân dân Thanh Hoá nói riêng. Phục dựng trò chơi, trò diễn trong bối cảnh hiện đại ngày nay, không thể tránh khỏi việc sửa đổi một số nội dung trong tiến trình của trò diễn tuy nhiên cái cốt lõi, tinh túy nhất của trò diễn thì nhất định phải giữ lại.

Thiết nghĩ việc khôi phục lại các hoạt động trong lễ hội Thái miếu nhà Hậu Lê nói chung và các trò diễn nói riêng dựa theo nội dung của lễ hội xưa, dựa theo các văn bản còn lưu giữ lại là việc làm có ý nghĩa quan trọng, góp phần tăng thêm giá trị của di tích, làm sống lại đời sống văn hóa trong cộng đồng cư dân địa phương. Việc nâng cao vai trò, giá trị của di tích trong nhân dân tạo điều kiện thuận lợi cho công tác bảo vệ và phát huy giá trị của di tích một cách hiệu quả hơn./.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Đinh Gia Khánh - Lê Hữu Tàng (chủ biên) (1993), *Lễ hội dân gian truyền thống trong thời hiện đại*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
2. Lê Huy Trâm, Hoàng Anh Nhân, *Lễ tục lễ hội truyền thống xứ Thanh*, NXB Văn hóa giáo

dục, Hà Nội, 2001

- 3, PGS Lê TrungVũ, PGS.TS Lê Hồng Lý, *Lễ hội Việt Nam*, NXB Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
- 4, Nhiều tác giả, *Kho tàng lễ hội cổ truyền Việt Nam*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội, 2000